

— Μά τότε κάθε μέρα είναι του άη δεινά και του άη τάδε, πρέπει να τους βσταούμε όλους ;
 — Όχι, γιατί αυτοί δεν έχουν άργία.
 — Είναι λοιπόν άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο άγιοι ; ή έχουν κι αυτοί την άριστοκρατία τους, καλούς άγιους και πρόσυχους άγιους ;
 — Δεν ξέρω, παιδί μου, έτσι τ'άχει ή εκκλησία «Πιστευε και μη έρευνα».

“Ας είναι· και για να μη χαλάσουμε το χατίρι της καυμένης, της γλυκειάς μας της μαννούλας, που την έχουμε χαϊδεμένη, τ'άφίνουμε στη μέση θ,τι κι αν φτιάχνουμε απ' αυτά τ'ά χίλια δυό μικροπράματα και μικροστολίδια, που μεταχειρίζεται το ωραϊον φύλον για να άρση στο άσχημον. Δώ και τέσσερα χρόνια, ή μαννούλα μας πήγαινε άκόμα στην εκκλησία, και ποτέ δεν άφινε να περάσουν τ'ά Φώτα, χωρίς να πάη να πάρη άγιασμό. Γύριζε ξαναμένη, ζωηρή, όμορφοντυμένη, και με το καπελάκι της άκόμη στο κεφάλι, έβγριζε το μπουκαλάκι με το άγιασμένο νερό, κ' έφερνε γύρω το σπίτι, ραντίζοντας και ψέλλοντας «Έν Ιορδάνη βαπτίζομένου σου, Κύριε». «Πλύντε τ'ά μάτια σας, πίντε λιγάκι, σήμερα πίνεται, χύνεται. » Της φιλούσαμε το χεράκι. «Και του χρόνου, μαννούλα μου, νάται καλά, να π'ας να μ'ας φέρης τον άγιασμό». ‘Η εύκή μας δεν έπιασε Πρόπερσι τή βρήκε μεγάλη άρρώστια τήν πολυαγαπημένη μας και περάσαμε άτέλειωτες, σκοτεινές και βασανισμένες ώρες ! Μά ο Θεός (ας είναι δοξασμένος) μάς λυπήθηκε και μάς τήν έσωσε ! Όμως πιά στην εκκλησία δεν πήγε· δεν πηγαίνει πιά πουθενά ή μαννούλα μας, γιατί τ'ά πιδάρκια της δεν τή βοηθάνε. Μά όταν ήρθανε τ'ά Φώτα, «Δώσε μου, είπε, τής άδερφής μου τής Ξανθής, από πάνω απ' το ντουλαπι που τ'όχω φυλαμένο το μπουκαλάκι με τον άγιασμό» και πήρε το μπουκαλάκι της κ' έκανε πάλι το γύρο του σπιτιού.

Φέτος ζήτησε πάλι τής Ξανθής το μπουκαλάκι και μάς είπε : «Νά, παιδιά μου, πλύντε τ'ά μάτια σας», μά δε σηκωνότανε από τήν πολυθρόνα της. Άνησύχησα, γιατί τήν είχα ιδεί κουρασμένη απ' το πρωί

— Μά πώς, μαννούλα μου, δε θ'ά αγιάσης σήμερα ;

— Δεν έχω το κουράγιο, παιδί μου.

— Όχι, όχι, πρέπει έλα πάρ' το μπουκαλάκι σου, κοκώνα μου, κ' εγώ σε βαστώ.

Σηκώθηκε, με το μπουκαλάκι στονα χέρι, τ'ό

μποτιλάκι σ'άλλο, έκανε το γύρο του σπιτιού κ' έψαλε : «Έν Ιορδάνη βαπτίζομένου σου, Κύριε». ‘Η φωνίτσα της είτανε πιό αδύνατη, πιό αδυσμένη και λαχανιασμένη. Κ' ενώ εκείνη ράντιζε το χαλί με τον άγιασμό, εγώ στηρίζοντας τήν από πίσω, τ'ό ράντιζα με τ'ά δάκρυά μου. Δάκρυα πίκρας, γιατί τήν έβλεπα έτσι σκυφτή, δάκρυα ευγνωμοσύνης στο Θεό, που τήν έβλεπα άκόμα, και δάκρυα παρακάλλου, να μπορέση να κινή και του χρόνου στα Φώτα το γύρο του σπιτιού, και άς είναι και με το μπουκαλάκι της.

Η ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ

ΤΗΣ ΑΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ

‘Αγοκυλάει τ'ά θολά νερά του τ'ό ποτάμι κοιμάται μέσ' τις καλάμιές τ'ό φιλονισμένο δελι κι απ' το καλόβι ένας φραγός κρατώντας τ'ό καλάμι φαρύει...Τι μεθυστικά που τραγουδούν οι γρύλλοι !..

Κ' έμεις από τ' άπικρυνό περνώντας άκρογιάλι μιλούμε για τις άνοιξες των χρόνων που θάρθουν· μ' ένα καλάμι ένας φραγός θάρχεται τότες πάλι και θ'ά φαρύει...Μ' άμαγες ποιό τότες θ'ά περνούνε ;!..
 Σμύρνη.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ*

§ 3

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ

Το κοινωνικό ζήτημα, που από τον Πλάτωνα έως τον Μόρου, τον Καμπανέλλα και τον Ρουσσώ, και από τους Σαινσιμωνικούς έως τον Μάρξ και τον Μπέρνσταϊν έχει διανύση πολύμορφη εξέλιξη, τείνει σήμερα να γίνη αίστηρή επιστήμη υπό τήν μορφή του κοινωνισμού. Είδαμε ότι ο κοινωνισμός, ως νεώτατη μορφή του κοινωνικού ζητήματος, κρύβει ζήτημα νέου πολιτισμού, είναι δηλαδή σε τελευταίαν ανάλυση αυτό το πρόβλημα της ύπαρξεως. Το ανθρώπινο πνεύμα δεν ήσυχάζει προτού φθάση σε μι'ά τελευταίαν, ανώτατη συνθετική άρχή της καθημερινής μας ζωής. Όπως για το πλήθος των φυσικών φαινομένων, αναζητεί το πρώτο και τελευταίον αίτιο, επί του οποίου βραζόμενο να συναρμολογή μιάν άρμονικήν εικόνα του είναι και

*) Κοίτατε άριθ. 311, 317 και 322.

του γίνεσθαι των φυσικών στοιχείων, όμοια κάνει και δια το πλήθος των κοινωνικών φαινομένων, δια τον κύκλον τής άθροπίνης δράσεως, που διαπλάττει τις σχέσεις του ανθρώπου προς άνθρωπον. Ο κοινωνισμός λοιπόν, που βέβαια πρώτ' απ' όλα σκοπεύ τήν ένίσχυση των οικονομικών αδυνάτων, δεν είναι μόνο σύστημα οικονομικών θεωριών, αλλά καθάπτεται και τής ήθικής και τής θρησκείας και τής φιλοσοφίας τής ιστορίας, και, ως εκ τής ούσίας του, κάθε κλάδου του επιστητού. Όπως όρθά λέγει ο de Amicis, από κοινωνικό ζήτημα έγγιζει όλες τις επιστήμες, όπως ο ώκεανός έγγιζει όλες τις ήπείρους».(1)

Σήμερα όμως ή ειδυλλιακή περίοδος του κοινωνισμού έχει περάση. Ο κοινωνισμός έχει φθάση σε τέτοιο βαθμόν ώριμότητος, ώστε δεν του άρκει πλέον το πάθος ή συμβολή. Θέλει πιά τ'ά αίσθημα έκφραζόμενα εις ιδέες, άπαιτεί εις τή φωνή των πόνων του λαού ν' άπαντάνε με γοργή κ' επίμονη έρευνα δια του νοού. Άπαιτεί εργασία με κριθμούς, γιατί ή εργάτης, ή άποχειροβίωτος, που για τή συντήρηση τής ζωής· αυτού και τής οικογενείας του δεν έχει παρά δυό χέρια κ' ένα κεφαλι, χρειάζεται γρήγορη βοήθεια. «Άφ'ότου ύπάρχουν κυριαρχούσες και κυριαρχούμενες ταξείς, λέγει ο Bernstein, ύπήρξαν και πολιτικοί και φιλόσοφοι και ένθουσαζμένοι ιδεάτες που έπρότειναν κοινωνικές μεταρρυθμίσεις προς άλάφρωση ή και κατάργηση τής έκμετάλλευσης. “Αν κανείς θελήση να περιλάβη όλες αυτές τις προσπάθειες εις τήν έννοια κοινωνισμού, τότε ο κοινωνισμός είναι παλαιός όσο και ο πολιτισμός. “Αν όμως στηριχθούμε σε μερικά βεβαιότερα γνωρίσματα από τον άπλό πόθο μι'ας κοινωνικής κατάστασης άρμονίας και γενικής ευημερίας, τότε ο σημερινός κοινωνισμός έχει με τον κοινωνισμό μι'ας όπο-ασδήποτε άλλης έποχής μόνο τουτό το κοινόν ότι είναι, όπως εκείνος, ή άντανάκλαση τής ιδιαίτερης φύσεως των άγώνων των τάξεων τής έποχής του. Παντού ή διασκευή τής κοινωνίας εις τήν όποιαν έφύτρωσε δίνει εις τον κοινωνισμόν τής έποχής το έντύπωμά της»(2).

Στήν άρχή αυτής τής πραγματείας είπαμε πως άντιλαμβάνομαστε τή σημερινή κατάσταση των κοι-

(1) «Lotte civile» p. 55.

(2) Ed. Bernstein, «Ferd. Lassalle und seine Bedeutung in der Geschichte der Sozialdemokratie.»

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*

Και τώρα το χτένι του βρήκε άξαφν τόν κόμπο εκεί που δεν τ'ό πρόσμενε κ' εκεί που τίν πουνούσε άληθινά. ‘Η μαρμαίμενη όψη τής κόρης του, θαμένη μες τή μαύρη φορεσιά, τόν έσφαξε μες τήν καρδιά μόλις τήν είδε που τ ν προσδέχτηκε δειλή, ταπεινωμένη στο κατόβλι τής κούλιας του, ή μαρτυρική ζωή της έπειτα εκεί μέσα, που, όσο κι αν τ'ό γύρευε, δεν τ'ό ξέφυγε το μάτι του, του ζύπνησαν μες τήν ψυχή μαζί με το συμπόνημα και κάπιο βάρος. Αυτό μαζεύονταν τ'ό σύγνεφο, που έβλεπε στο μέτωπό του ή Φρόσω κ' έφριχνε τήν άφορητή του όλη άπάνω της. Ο Θώμος Κρανιας τήν ώρα που ή κόρη του γονατισμένη μπρός του τ'ό γύρευε με

*) ‘Η άρχή στον άριθ. 326.

δάκρυα να τή συμπαθήση, δεν ένιωθε μόνο τόν πόνο του πτετέρα σ' ένα δυτυχημένο τέκνο, μά και τήν περσότερο, κάτι που ή κόρη του δεν τ'ό φαντάζονταν. Αίσθάνονταν βαθιά του πως κι αυτός ο ίδιος έπρεπε να γονατίση μπρός σε κάποιον και να γυρέψη τ'ά συμπάθια του. Κάπως άόριστο ήταν αυτό το αίσθημα, άξεδιάλυτο κι όμηχλιασμένο· του Θώμου Κρανιας δεν τ'ό άρεζαν τ'ά ξεμπροϊτιάματα τόσο με τούς άλλους, όσο και με τόν εαυτό του. ‘Ηταν το φυσικό του τέτιο. Μόνο ή συχωρεμένη, που τ'ό γνώριζε καλά αυτό το φυσικό, μόνο ή κυρτή Θώμωνα, αν ζούσε τώρα, θ'ά μυρίζονταν με τ'άλαθρο ένστικτό της απ' τήν πρώτη στιγμή που πηγήσε ο άντρας της στο σπίτι του, τί πασχίζει να σωπάση τούτος μέσα του, τί αδυναμίες τής γενικής του ζύπνησαν μακριά της. “Όσο κι αν ήταν φυσικές αυτές οι αδυναμίες και για το Θώμο Κρανιας, όσο κι αν δεν έκμει ποτέ του τή δοκιμή να τις νικήση, ή ψυχή του σήκωνε πάντα μι'ά άνταρσία αδύνατη. Μά ή ίδια εύρισκε πάλι μέσα της τή δύναμη να τήν πνίγη. Γι' αυτό δεν άρεζε στο Θώμο Κρανιας τ'άντίκρουσμα κατάματα με τήν ψυχή του· τούτο θρέφει τόν πόλεμο· μονάχα ή λητμονιά τόν πνίγει. Και τή στιγμή που γύρευε να πλώση τόν πέπλο της

στη θύμησή τής κόρης του, σ'ά νάθελε να ρίξη λίγες δίπλες του και στη δική του. Πολλά είχε κ' ήθελε να ξεχάση κι αυτός και πρώτα πρώτα εκείνη τή στιγμή τή δυστυχία τής κόρης του. Πριν τού τ'ό ξεστορίση έκείνη, τ'ό αίσθάνθηκε μονάχος του πως είχε χρέος να τή λύτρωε το ελάχιστο απ' τή βασανισμένη της ζωή στην κούλια. “Όσοι φορές έπρεπε άπάνω της τ'ό μάτι του, ή έγνινα αυτή τ'ό πρόβλεψε στο νοού Κ' ή καρδιά του μέσα έκλαιε. ‘Αλλά — άναθεμα τήν ώρα που άποσάσισε να χωριστή απ' τή συχωρεμένη, άνκαστέναζε πάλι βρήιά του και ξεθόλωνε. “Ότι αίσθάνονταν για μι'ά στιγμή ο Θώμος Κρανιας τ'ό αίσθάνονταν ειλικρινά για να τ'ό λητμονήση έπειτ' από λίγο με τήν ίδια ειλικρίνεια.

Κ' έτσι τόν είδαμε ύστερα από τή συγκίνηση που τ'ό έδοταν οι θρήνοι τής κόρης του, να βή τ'ό μεσημέρι γελαστός ξανά στην κούλια του. Παράμοια, άνάμεσα έγνιας και χαράς, πέρχταν κ' οι άλλες μέρες που έμεινε κοντά στη φαμελιά του. “Ας έχη δόξα ο θεός, οι φίλοι του περισσευαν στην πόλη κ' έτσι μπορούσε να περνάει τις περισσότερες ώρες έξω από τήν κούλια. Έκείνο που ήθελε πρώτα και κύρια να ποφύγη ήταν τ'ό να ξαναμείνη μόνος.

